

STORTINGET

Innst. 70 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:259 S (2022–2023)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Ingrid Fiskaa, Kirsti Bergstø og Freddy André
Øvstegård om å forsterke innleieregelverket

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med partene i arbeidslivet og igangsette prosessen med å utvide forbudet mot innleie fra bemanningsselskaper til også å gjelde ISO-området i petroleumsnæringen, og komme tilbake til Stortinget med forslag om dette innen utgangen 2024.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 16. juni 2023 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 24. august 2023 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling ble det åpnet for skriftlige innspill. Det kom fire innspill.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Vidar Kjølmoen, Tuva Moflag, Torbjørn Vereide og Bente Irene Aaland, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Senterpartiet, Tor Inge Eidesen og Per Olaf Lundteigen, fra Fremskrittspartiet, Alf Erik Bergstøl Andersen og Dagfinn Henrik Olsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø og lederen Freddy André Øvstegård, og fra Rødt, Mímir Kristjánsson, viser til Representantforslag 259 S (2022–2023) fra representanter fra Sosialistisk Venstreparti om å forsterke innleiereglene. Komiteen registrerer at forslagsstillerne ønsker å utvide forbudet mot innleie fra bemanningsselskaper til også å gjelde ISO-området i petroleumsnæringen. Forslagsstillerne ber regjeringen gå i dialog med partene i arbeidslivet og komme tilbake til Stortinget med forslag om dette innen utgangen av 2024. Komiteen registrerer at forslagsstillerne mener det er behov for å tette smutthull i dagens regelverk hvor det hevdes at innleie har blitt avtalt med andre enn tillitsvalgte i fagforeninger med innstillingsrett, i tillegg til at dette området bør være det neste som det vurderes et bransjespesifikt innleieforbud for.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker å fremheve viktigheten av et seriøst, trygt og velorganisert arbeidsliv for alle og at dette er en forutsetning for et trygt familieliv. Disse medlemmer viser videre til regjeringspartiernes ambisjon i Hurdalsplattformen om en storrengjøring i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til daværende statsråd Marte Mjøs Persens svarbrev av 24. august 2023. Statsråden viser der til lovendringene som trådte i kraft 1. april 2023, som innebærer at det ikke lenger er adgang til å benytte innleie med begrunnelse i at «arbeidet er av midlertidig karakter». Statsråden skriver videre i sitt svarbrev:

«Lovendringene som nylig er iverksatt har som nevnt stor betydning for virksomheter i petroleumsnæringen ved at innleie ved midlertidige behov for arbeidskraft ikke lenger er tillatt. Det er derfor naturlig å følge med på konsekvensene av disse endringene før det eventuelt vurderes om det er behov for ytterligere tiltak i denne delen av arbeidslivet.»

Disse medlemmer slutter seg til statsrådets syn på saken.

Disse medlemmer viser til at innleie fra bemanningsforetak er hjemlet i arbeidsmiljøloven § 14-12. Med hjemmel i § 14-12 første ledd er det tillatt med innleie av arbeidstaker fra virksomhet som har til formål å drive utleie, i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig ansettelse etter § 14-9 andre ledd bokstav b til e. Arbeidsmiljøloven § 14-12 andre ledd åpner for at i virksomhet som er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett etter arbeidstvistloven, kan arbeidsgiver og tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder, inngå skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie uten hinder av det som er bestemt i § 14-12 første ledd. Disse medlemmer viser ellers til Innst. 73 S (2023–2024), jf. Representantforslag 251 S (2022–2023).

Disse medlemmer viser videre til skriftlig innspill fra LO og Fellesforbundet, som ikke støtter forslaget om å starte prosessen med å utvide forbudet mot innleie fra bemanningsselskaper til også å gjelde ISO-området i petroleumsnæringen. Disse medlemmer viser til LO og Fellesforbundets begrunnelse:

«Tariffavtaledekningen er svært høy innenfor dette området. Arbeidsmiljølovens hovedregel er nå at det kun kan leies inn personell fra bemanningsforetak ved reelle vikariater. Unntak fra hovedregelen kan bare skje etter skriftlig avtale med tillitsvalgte i innleiebedriften. Vi mener at lov- og avtaleverket per i dag gir et solid grunnlag for å begrense bruken av innleie innenfor ISO-området, og at dette bør håndteres av avtalepartene.»

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at det ikke er formålstjenlig å vedta representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener det aldri var riktig å innføre hverken innstramminger i adgangen til innleie eller forbud mot innleie i byggebransjen. Disse medlemmer mener regjeringens hederlige mål om

flere faste ansettelser ikke blir nådd med denne typen inngripen i arbeidslivets behov for fleksibilitet. Disse medlemmer viser til at regjeringen har pådratt seg et søksmål mot staten som følge av innstramminger, parallelt med at EFTAs overvåkingsorgan ESA har rødflagget endringene og i skrivende stund vurderer å stevne staten inn for EFTA-domstolen.

Disse medlemmer viser til at konsekvensene av regjeringens innstramminger i innleieadgangen blant annet er en økning i antall overtidstimer for ansatte som hele veien har vært fast ansatte, og en økning i antall midlertidige stillinger, og i tillegg påtar flere bedrifter seg færre oppdrag som følge av forbudet. Dette er nylig dokumentert av Fafo, som også sier at kun to av ti bedrifter vil ansette flere i faste jobber. Økt midlertidighet og overtid er altså den overveldende responsen fra bedriftene i denne undersøkelsen.

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn det vil være særdeles uklokt å utvide forbudet mot innleie til arbeid med isolasjon, stillas og overflatebehandling i petroleumsnæringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener innføringen av endringer som ble gjort i forbindelse med Stortingets behandling av Innst. 108 L (2022–2023), jf. Prop. 131 L (2021–2022) Endringer i arbeidsmiljøloven m.m. (inn- og utleie fra bemanningsforetak) har skapt usikkerhet og forvirring for næringslivet og ansatte. Disse medlemmer viser også til Arbeidstilsynets rapport publisert i februar 2023. Den rapporten gikk parallelt med behandlingen av Prop 131 L (2022–2023) og kunne vært et godt faktagrunnlag å ha med i behandlingen av Prop. 131 L (2022–2023). Rapporten avdekte ingen grove brudd på dagjeldende regelverk og viste at innstramminger som ble gjort under regjeringen Solberg i 2019, hadde en god nytteeffekt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer for å reversere endringene som ble gjort i forbindelse med Stortingets behandling av Innst. 108 L (2022–2023), jf. Prop. 131 L (2021–2022) Endringer i arbeidsmiljøloven m.m. (inn- og utleie fra bemanningsforetak).»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt peker på at foreløpige undersøkelser viser at innleieforbudet for bygg og anlegg i Oslo- og Viken-området fungerer. Tidligere innleide får fast jobb, og det blir enklere å organisere arbeidstakerne. Det gir et mer seriøst og tryggere arbeidsliv. Disse medlemmer viser videre til begrunnelsen for innleieforbudet, som pekte på at det betydelige omfanget av innleie og negative virkninger av dette for arbeidsmiljø,

medvirkning og fagorganisering, men også økt ulykkesrisiko var viktige årsaker for reguleringen. De samme utfordringene kan man se i ISO-fagene (isolasjon, stillas og overflatebehandling) i petroleumsnæringen. Disse medlemmer merker seg at Petroleumstilsynet har avdekket store utfordringer med innleie på dette området, og at tillitsvalgte melder det samme. Disse medlemmer viser til at seks av de sju klubbene som organiserer ansatte på området, har uttalt at de støtter forslaget om å utvide innleieforbudet til ISO-området i petroleumsnæringen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med partene i arbeidslivet og igangsette prosessen med å utvide forbudet mot innleie fra bemanningsselskaper til også å gjelde ISO-området i petroleumsnæringen, og komme tilbake til Stortinget med forslag om dette innen utgangen 2024.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med partene i arbeidslivet og igangsette prosessen med å utvide forbudet mot innleie fra bemanningsselskaper til også å gjelde ISO-området i petroleumsnæringen, og komme til-

bake til Stortinget med forslag om dette innen utgangen 2024.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer for å reversere endringene som ble gjort i forbindelse med Stortingets behandling av Innst. 108 L (2022–2023), jf. Prop. 131 L (2021–2022) Endringer i arbeidsmiljøloven m.m. (inn- og utleie fra bemanningsforetak).

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:259 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingrid Fiskaa, Kirsti Bergstø og Freddy André Øvstegård om å forsterke innleieregelverket – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 21. november 2023

Freddy André Øvstegård

leder

Anna Molberg

ordfører

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2434-

24. august 2023

**Svar på Representantforslag 259 S (2022-2023) fra
stortingsrepresentantene Ingrid Fiskaa, Kirsti Bergstø og Freddy André
Øvstegård om å forsterke innleieregelverket**

Jeg viser til brev fra komiteen av 16. juni der det bes om en vurdering av Representantforslag 259 S (2022-2023) om å forsterke innleieregelverket ved å vurdere forbud mot innleie fra bemanningsforetak til arbeid med isolasjon, stillas og overflatebehandling i petroleumsnæringen.

Etter forslag fra regjeringen har Stortinget nylig behandlet og vedtatt endringer i arbeidsmiljøloven når det gjelder innleie fra bemanningsforetak. Formålet med lovendringene er å bygge opp under hovedregelen i arbeidslivet om faste og direkte ansettelser i et topartsforhold mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Endringene som trådte i kraft 1. april 2023 innebærer at det ikke lenger er adgang til å benytte innleie på det grunnlag at «arbeidet er av midlertidig karakter». Det er også innført et forbud mot innleie til bygningsarbeid på byggeplasser i Oslo, Viken og tidligere Vestfold. Videre er det innført regler som styrker innleide arbeidstakers rett til fast ansettelse i innleievirksomheten, grensen mellom hva som skal regnes som hhv. entrepris og innleie er blitt tydeliggjort og fra 1. januar 2024 innføres det en egen godkjenningssordning for bemanningsforetak.

Nytt regelverk er innført blant annet på bakgrunn av at det i deler av arbeidslivet utviklet seg en omfattende bruk av inn- og utleie av arbeidskraft, og for enkelte ble innleie en permanent del av virksomhetens bemanningsstrategi. Dette gjelder også deler av petroleumsnæringen. I Prop. 131 L (2021-2022) vises det til en kartlegging Petroleumstilsynet gjennomførte i 2021. Den høyeste innleieandelen var da hos entreprenørvirksomhetene som utførte oppdrag innen vedlikehold og modifikasjon på de store landanleggene og offshore. Også ved arbeid med isolasjon, stillas og overflatebehandling ble innleie benyttet i et større omfang, men noe

reduisert de siste årene. Ifølge Petroleumstilsynet hang dette sammen med et generelt lavere aktivitetsnivå som følge av pandemien.

I en rapport fra 2023 utarbeidet av Safetec på oppdrag fra Petroleumstilsynet pekes det på at bruken av innleie henger sammen med generelle endringer av arbeidsformene i petroleumsnæringen. I rapporten pekes det blant annet på at kampanjebasert vedlikehold og mindre forutsigbarhet for oppdrag har ført til reduksjon av den faste bemanningen hos leverandørene. En generell knapphet på fagarbeidere har også økt behovet for innleie. Safetec finner klare indikasjoner på at dette påvirker arbeidsmiljø og kompetanse, og vil kunne bidra til økt risiko for ulykker. De peker på at det er fare for at innleid personell ikke er tilfredsstillende uthvilt dersom de har hyppige arbeidsperioder uten hvile med tilstrekkelig lengde, og dersom de har deltidsstillinger i forskjellige bemanningsselskaper. Kartleggingen viser at det er frykt blant arbeidstakerne i næringen for økning av antall feilhandlinger og uønskede hendelser.

Etter mitt syn er dette alvorlige forhold som underbygger behovet for de endringer av innleieregelverket som nå er innført. Det bekrefter inntrykket av at den tidligere adgangen til innleie ved arbeid av midlertidig karakter var for vid, og at bestemmelsens skjønnsmessige karakter gjorde det mulig med omgåelser av regelverket, som samlet bidro til å fortrenge bruken av faste og direkte ansettelser. Etter lovendringene har virksomheter i petroleumsnæringen ikke lenger adgang til å leie inn fra bemanningsforetak på dette grunnlaget. Jeg forventer at dette vil medføre endringer i måten oppdragene utføres på. Innleie vil fortsatt være mulig fra andre produksjonsbedrifter, samt etter avtalte med tillitsvalgte for virksomheter som er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett.

Regjeringen er opptatt av å følge med på utviklingen i bruken av innleie og i hvilken grad det skjer endringer i samsvar med målsettingene for regelverksendringene. Tilsyn med etterlevelsen av regelverket er en særlig viktig oppfølging. Petroleumstilsynet har fått i oppdrag å følge opp at virksomhetene innenfor sitt ansvarsområde etterlever vilkårene for inn- og utleie fra bemanningsforetak og ivaretar kravet til likebehandling ved utleie av arbeidstakere. Petroleumstilsynet samarbeider med Arbeidstilsynet og Luftfartstilsynet, slik at myndighetenes oppfølging og praksis overfor virksomhetene blir mest mulig ensartet, og at kompetanse og ressurser hos tilsynsmyndighetene utnyttes effektivt.

Departementet samarbeider med partene i arbeidslivet om en følgeevaluering av nytt regelverk. Her vil vi blant annet kartlegge om arbeidstakere i større grad oppnår fast ansettelse i virksomhetene der det er blitt benyttet innleie. Utviklingen må måles over tid. De første resultatene fra denne kartleggingen legges fram mot slutten av 2024. I denne evalueringen skal vi se særskilt på deler av arbeidslivet hvor innleie er blitt mye benyttet, herunder i leverandørindustrien og petroleumsvirksomheten.

Lovendringene som nylig er iverksatt har som nevnt stor betydning for virksomheter i petroleumsnæringen ved at innleie ved midlertidige behov for arbeidskraft ikke lenger er

tillatt. Det er derfor naturlig å følge med på konsekvensene av disse endringene før det eventuelt vurderes om det er behov for ytterligere tiltak i denne delen av arbeidslivet.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Marte Mjøs Persen". The signature is written in a cursive, flowing style.

Marte Mjøs Persen

